

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАФТИ І ГАЗУ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
ЗВО "ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ
"УКРАЇНА" ДУБЕНСЬКА ФІЛІЯ**

**БІБЛІОПСИХОЛОГІЯ, БІБЛІОПЕДАГОГІКА,
БІБЛІОГРАФІСТИКА, БІБЛІОТЕРАПІЯ В ОСВІТІ:
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

**Збірник тез доповідей
IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції**

20 квітня 2024 року

м. Мукачєво

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАФТИ І ГАЗУ
КАФЕДРА ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ ЗВО «ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА» ДУБЕНСЬКА ФІЛІЯ
КАФЕДРА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТА КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

**БІБЛІОПСИХОЛОГІЯ, БІБЛІОПЕДАГОГІКА,
БІБЛІОГРАФІСТИКА, БІБЛІОТЕРАПІЯ В ОСВІТІ:
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

**Збірник тез доповідей
IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції**

20 квітня 2024 року

**Мукачєво
2024**

СОЦІОКУЛЬТУРНА РОЛЬ КНИГИ В ПУБЛІЧНОМУ ПРОСТОРИ МУКАЧІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДУХНОВИЧА

Книга не є явищем природи, вона є витвором суспільства. Отже, вона є явищем соціальним, тому не може існувати поза суспільством. Книга є засобом формування духовного світу особистості, засобом передачі інтелектуального та емоційного досвіду від покоління до покоління, а значить — є явищем культурним. Соціальна роль книги визначається місцем, яке вона займає у суспільстві, в структурі вільного часу та в системі засобів масової комунікації. Функції, які виконує книга, можна розглядати в різноманітних аспектах, узагальнено і детально, в історичній перспективі і в сучасних умовах, у зв'язку з різними сферами діяльності людини та суспільства. Серед основних функцій книги можна назвати: комунікативну, інформативну, інтегративну, ціннісно-орієнтуючу, освітню, виховну, навчальну, гедоністичну, моделюючу, кумулятивну, історичну, утилітарну та багато інших. Усі функції книги взаємопов'язані і обумовлюють одна одну. Книга і сьогодні залишається найефективнішим засобом людини в її спілкуванні з минулим, сучасним і майбутнім. Можливо, під впливом INTERNET змінюватиметься форма, матеріал, спосіб виготовлення, але книга не зникне.

Спеціалісти соціології основну увагу приділяють не вивченню процесу читання та закономірностям його динаміки, обумовленої чинниками різних рівнів, а дослідженню читача (його якісно-кількісним характеристикам) та тексту. Українські соціологи Д. Балика, М. Куфаєв, К. Довгань, наприклад, вивчали соціальні функції книги, особливості її сприйняття представниками різних соціальних груп і верств. В центрі уваги інших дослідників книги були питання: взаємозв'язку книги і людини, книги і суспільства в цілому (А. Кірнічніков); еволюції книги в якісно-кількісному відношенні (М. Лісовський); комплексного підходу до вивчення книги як соціального явища (Х. Христина) та ін.; генетики, статистики та динаміки книги (О. Ловнґін).

Соціологія визначає читання, як досить складне, багатогранне явище, що і дозволяє розглядати його різнопланово. Багато дослідників визначають читання як культурне явище (П. Бурд'є) чи як явище соціальне (О. Чубар'ян). Отже, читання сприймається як явище соціокультурне. Інші дослідники (М. Рубакін, Р. Хоггарт, Н. Ченелєва) розглядають читання як специфічну форму людської діяльності. Дехто досліджує читання як комунікаційний акт (О. Чубар'ян, М. Каган, П. Сорокін, Р. Баркер, Р. Ескарпі, Я. Анкудович, О. Беловіцька).

Одночасно Р. Ескарпі, Р. Баркер, О. Чубар'ян, Дж. Владжич та інші трактують читання як потребу. М. Шаповал вважає читання однією зі складових мови. Як бачимо — усі дефініції вірні. Кожна з них висвітлює лише певну грань цього складного явища, взаємодоповнюючи одна одну.

Під динамікою книги треба розуміти функціонування книги в суспільстві, тобто усі взаємозв'язки, взаємовідносини та чинники зовнішнього середовища, які обумовлюють її динаміку.

Аналізуючи динаміку книги на прикладі діяльності Мукачівської міської центральної бібліотеки імені Олександра Духновича, можна виділити наступні взаємозв'язки її з оточенням:

– *книга і людина* (читач, автор, редактор книги, художник-оформлювач книги, друкар, видавець, книгопродавець і т. п.);

Такий взаємозв'язок чудово ілюструє презентація книги Михайла Ващинця «Всупереч долі», яка відбулася Мукачівській міській центральній бібліотеці імені Олександра Духновича 19 листопада 2023 року. Це історичний роман, події якого розгортаються у 1932-1945 роках на Закарпатті. Твір написаний автором за спогадами дідуся Михайла. Основна частина книги – поневіряння в полоні, який, за великим рахунком, нічим не відрізнявся від табірної життя ГУЛАГУ. Ця книжка-розповідь про нестримне бажання повернутися до тих, кого любиш з кривавої війни.

Галина Петрівна Ващинець – літературний редактор книги та дружина автора, наголосила присутнім на необхідності вивчати історію рідного краю, пам'ятати своїх пращурів, своїх краян – та провела паралель між війною України з росією сьогодні.

Іванна Гелетей-Зіденик – дизайнерка та ілюстраторка книги розповіла про роботу над обкладинкою видання та підбірку світлин з архіву автора.

Під час презентації Михайло Ващинець продемонстрував слайди з історичними подіями на Закарпатті та розповів про задумом написання книги. Тепла зустріч авторів занурила читачів у вир історичних подій рідного краю.

Як зауважує науковець В. Загуменна, – сьогодні необхідне переосмислення моделі вибудовування комунікації між бібліотекою і користувачем, включеності читача у формування та управління якістю послуг. Користувачі можуть допомогти разом змінювати бібліотеку, зробити її найбільш привабливою, бо саме вони знають краще, чого очікують сьогодні від бібліотеки; користувачі і саме життя можуть підказати, що слід змінити [1, с. 50].

– *книга і різноманітні соціальні інститути та організації* (наприклад, книга і освіта, книга і наука, книга і сім'я, книга і культура і т. п.).

Не менш цікавою була і презентація книги Оксани Коваленко «Чаламада» та «Життя триває!» (25 грудня 2023 року в цій же бібліотеці). Зауважимо, що Оксана Коваленко є засновницею бард-клубу «Аквармарин», в якому зустрічається творча спільнота міста Мукачева, проводяться літературні фестивалі, мистецькі заходи. «Ви знаєте, у мене склалося враження, ніби за вами бігло сто собак, коли ви це писали, Оксаночко!» – сказав про роман «Життя триває» один з найавторитетніших письменників сучасності – Дмитро Михайлович Кешеля. Бо саме, цей величний письменник краю має чималий вплив на творчість Оксани Коваленко.

Загалом сам твір «Життя триває» – це легкий роман, де описані події, які сталися насправді, а також історії, які занурюють читача у «світ прекрасних і добрих людей». За словами самої авторки: «Ця книга бадьорить!».

Збірка «Чаламада» – має назву автентичної закарпатської страви, в якій поєднано багато різних інгредієнтів. Сама книга написана у формі оповідань, де є гумор, сатира, спогади, сумні та кумедні життєві історії.

Читачі, які були присутні на цій зустрічі, відмітили, що чекають таких творів в такий надзвичайно складний воєнний час, коли усі потребують підтримки одне одного.

Отже, публічний простір дає можливість акумулювати в собі різні види діяльності, поєднувати реальне і віртуальне, фізичне та інтелектуальне, стабільність і спонтанність, комунікативні аспекти і усамітнення. У цьому контексті публічна бібліотека розглядається як основний елемент бібліотечної системи, культурно-освітній заклад, що об'єднує мережу загальнодоступних бібліотек країни, які надають широкий спектр послуг для різної категорії користувачів. Публічні бібліотеки серед перших включилися в трансформацію інформаційного середовища та почали розробляти нові технології бібліотечно-інформаційного обслуговування, наголошує Т. Сидоренко [2, с. 90].

Цілком погоджуємося з думкою працівників центральної бібліотеки імені Олександра Духновича, що книга сама по собі, якого б змісту і оформлення вона не була, не може виконати свою головну функцію доти, поки вона не буде спожитою, прочитаною людиною. Вона набуває свого соціокультурного буття лише в процесі її читання, ознайомлення з її текстовим змістом. Процес взаємодії між книгою і читачем, споживання друкованих матеріалів та інших аспектів читацької діяльності є однією з основних проблем соціології читання.

Список використаних джерел

1. Кузьменко О. Сучасні тенденції розвитку бібліотек як соціокультурних центрів // Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі : матер. III Міжнар. наук. конф., 14–16 трав. 2020 р. Київ, 2020. С. 28–30.
2. Сидоренко Т. Перспективні напрями розвитку культурно-просвітницької діяльності публічних бібліотек // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2017. № 1. С. 88–92.

УДК 021.2:021.4:004.738.5(043.2)

**Марк БУЗАШІ,
Олена ВЕРЕМЧУК**
Мукачівський державний університет,
м. Мукачево

БІБЛІОТЕКА ЯК ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНІЙ ЦЕНТР

У сучасну цифрову епоху роль бібліотек у суспільстві виходить далеко за рамки традиційного розуміння її як сховища для зберігання книг та місця для читання, надання доступу до інформаційних ресурсів.

В усьому світі бібліотечно-інформаційна сфера останнім часом розвивається під впливом впровадження нових інформаційних технологій. Використання вільного доступу до мережі Інтернет значно розширило та

ЗМІСТ

Абельчакова Н. Особливості спілкування бібліотечного працівника і користувача бібліотеки	5
Білак О., Прокопович Л. Соціокультурна роль книги в публічному просторі Мукачівської міської центральної бібліотеки імені Олександра Духновича	7
Бузаші М., Веремчук О. Бібліотека як інформаційно-освітній центр	9
Веремчук О., Гасуляк С. Вебсайт бібліотеки ЗВО як інструмент інформаційного обслуговування користувачів	11
Веремчук О., Мещанінов А. Документний фонд як основа функціонування бібліотек	14
Веремчук О., Чмига В. Комплектування фондів бібліотек для дітей: проблеми надходження та вибуття	17
Гарапко В., Алмашій К. Використання нормативних документів ЮНЕСКО для етичного використання даних корінних народів штучним інтелектом	19
Гладиш С., Трачук Л. Архівування образотворчих документів	21
Головчук О. В. Історичний контекст бібліопсихології: психологічне сприйняття та значущість книги	23
Головчук О., Рубан О. Вплив книготерапії на емоційний інтелект читача	26
Гольча А., Прокопович Л. Стратегічні напрямки розвитку бібліотечної справи в Україні	28
Горпенюк М., Даниленко М. Сучасна бібліотека як поліфункціональний культурний комплекс	31
Гриценко І. Діджиталізація як основа діяльності сучасних бібліотек	33
Даниленко М. Бібліотерапія як один з методів психологічної реабілітації військових ...	36
Даниленко М., Федорук С. Цифровізація бібліотек та її соціокультурне значення	38
Демчина Л. Тенденції сучасного розвитку бібліотек ЗВО	40
Кампов Н. Становлення бібліотекознавства як науки.....	42
Качур О., Мовчан К. Бібліотерапія у вищій освіті: роль бібліотек	44
Купрунець М. Роль бібліотеки в соціалізації молоді з інвалідністю (з досвіду Рівненської обласної бібліотеки для молоді)	46
Лемак О. Українські письменники Закарпаття (20-30-ті рр. ХХ століття): роль бібліотечної педагогіки	49
Малець О., Малець Н., Бабинець М. Роль бібліотерапії в діяльності Союзу визволення України у роки Першої світової війни	51
Матвійчук О. Безпечне освітнє середовище у бібліотеці: огляд інформаційних ресурсів	54
Митничук Д., Постельжук О. Штучний інтелект на допомогу бібліотекарям	56
Мовчан К., Вишневська А. Бібліотека як платформа інтелектуального розвитку.....	58
Мовчан К., Власенко В. Бібліотека як освітній простір: розкриття можливостей для здобувачів вищої освіти	60
Мовчан К., Сабов А. Бібліотерапія в дошкільній педагогіці: перспективи та застосування	61
Моргун А. Мультимедійні засоби в бібліотечно-педагогічній діяльності: інтерактивність та відкриття нових можливостей для освіти та розвитку	63
Моргун А., Гусак Е.-О. Бібліотерапія як форма літературного лікування	66
Моргун А., Петрова А. Вплив читання на емоційний стан	69
Моргун А., Шершун Я. Психологічні аспекти читання та його вплив на розвиток особистості: роль бібліотек у підтримці психічного здоров'я людини	72

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>